KYRIE

de Poul Anderson

Pe culmea unui pisc din Carpaţii Lunari sălăşluieşte mănăstirea Sfintei Marta din Betania, Zidurile tăiate în roca naturală, una cu stânca muntelui, se profilează întunecate şi abrupte pe un cer întotdeauna negru. Dacă te-apropii dinspre Polul Nord de-a lungul Traseului Plafon, poţi vedea crucea din vârful turnului proiectată limpede pe discul albastru al Pământului. Nu se aude bătând nici un clopot - sunetul nu se propagă în vid.

Vei auzi însă clopotele înăuntru, la ceasurile de rugăciune, răsunând prin catacombele de dedesubt, unde maşinile veşnic în funcţiune asigură un mediu de viaţă asemănător cu cel terestru. Dacă se-ntâmplă să mai rămâi o vreme, le vei auzi chemarea pentru slujba de pomenire. Căci s-a statornicit datina ca la mănăstirea Sfintei Marta să se înalţe rugăciuni pentru cei ce au pierit în spaţiu; şi de la an la an, aceştia sunt tot mai mulţi.

Dar nu aceasta este îndatorirea călugări-ţelor. Ele se îngrijesc de cei bolnavi, de nevo-iaşi, de infirmi, de cei ce şi-au pierdut minţile, de toţi cei pe care spaţiul i-a zdrobit şi i-a zvârlit înapoi. Luna e plină de asemenea nefericiţi, fie exilaţi acolo pentru că nu mai pot suporta gravitaţia de pe Pământ, fie suspectaţi de-a fi pur-tătorii unor germeni patogeni de pe planete necunoscute, fie pentru că oamenii sunt prea ocupaţi să-şi croiască drum peste mereu alte şi alte frontiere, pentru a mai avea timp să se ocupe şi de cei căzuţi pe drum. Pentru surorile de-acolo, costumul de cosmonaut e la fel de obişnuit ca rasa călugărească, iar degetele lor sunt la fel de dibace în utilizarea instrumentului medical ca şi în prefirarea rozariului.

Le rămâne însă timp şi pentru meditaţie. Noaptea, când strălucirea orbitoare a Soarelui se stinge timp de-o jumătate de lună, panourile capelei se deschid şi, prin cupola transparentă, privirea stelelor cade drept asupra lumânărilor ce pâlpâie. Stelele însă nu pâlpâie, lumina lor în vid e fixă, îngheţată. Dintre călugăriţe, una mai ales e nelipsită de la acel ceas de rugă pentru cei morţi, pentru propriii ei morţi. Şi stareţa mănăstirii are grijă ca ea să poată fi de faţă şi să nu lipsească atunci când, la un an o dată, răsună acea slujbă orânduită anume chiar din ceasul legământului ei întru cele sfinte:

Requiem aeternam dona eis. Domine, et lux perpetua luceat eis.

Kyrie elelson, Christe eleison, Kyrie eleison.



Expediţia spre Supernova Sagitarii avea un echipaj format din cincizeci de fiinţe umane şi o pară de foc. Desprinzându-se de pe orbita terestră, făcuse apoi un lung ocol pentru ca, la escala de pe Epsilon Lyrae, să-l ia la drum şi pe ultimul membru al echipajului. Din acel punct, a început să se apropie de destinaţie în etape.

Acesta este paradoxul: spaţiul şi timpul nu sunt altceva decât unul ipostaza celuilalt. Ex-plozia avusese deja loc cu peste o sută de ani în urmă, când a fost observată de oamenii de pe Ultima Spes. Aceştia duceau mai departe strădania unor generaţii întregi de a pătrunde cu mintea civilizaţia unor fiinţe complet altfel decât noi dar într-o noapte, ridicându-şi privirile spre cer, au văzut o lumină atât de strălucitoare încât arunca umbre.

Acel front de undă avea să atingă Pământul abia peste câteva secole. Dar în acel moment din viitor, din strălucirea orbitoare de-acum.n-avea să mai rămână decât un slab punct luminos pierdut în puzderia de lumini de pe cer. în acest timp însă, o navă echipată pentru a putea străbate în salturi instantanee spaţiul cosmic pe care lumina trebuie să-l parcurgă abia târându-se, ar fi putut s-o ia pe urma lăsată în timp de acea stea gigantică ce trăgea să moară.

De la distanţa adecvată, aparatele înregis-trau ceea ce se petrecuse înainte de explozie, acea imensă masă incandescentă prăbuşindu-se în sine după ce-şi consumase în foc ultima fărâmă de combustibil nuclear. Un salt, şi ve-deau acum ce se întâmplase cu un secol în urmă, vâltoarea şi convulsia şi vijelia de quante şi neutrino, şi radiaţia ce egala sute de miliarde de sori de pe tot cuprinsul aceste galaxii puşi laolaltă.

Totul se stinse apoi, lăsând un gol în cer, şi atunci Raven se apropie şi mai mult. înaintând spre interior cu încă cincizeci de ani-lumină - cincizeci de ani! - nava examina acum chiar sâmburele de foc micşorându-se din ce în ce în miezul acelei pâcle ce avea luminozitatea fulgerului.

Cu douăzeci şi cinci de ani mai târziu, globul central se închircise şi mai mult, în timp ce nebuloasa crescuse în

expansiune şi scăzuse în strălucire. Dar pentru că se apropiaseră la o distanţă aşa de mică, totul părea acum mai mare şi mai strălucitor. Acea necruţătoare strălucire orbitoare, insuportabilă pentru ochiul liber, făcea să pălească toate constelaţiile de pe cer. Prin filtrele telescoapelor apărea imaginea unei scântei alb-alăstrii plutind în inima unui nor opalescent dantelat pe margini cu filamente delicate.

Raven începu preparativele pentru saltul final, prin care urma să ajungă chiar în imediata apropiere a supernovei.

Căpitanul Teodor Szili porni să-şi facă ulti-mul tur de inspecţie. Motoarele navei îl învăluiau în murmurul lor difuz, imprimând navei acceleraţia gravitaţională calculată spre a atinge viteza intrinsecă optimă. Zumzetul motoarelor, ţiuitul stins al dispozitivelor de reglare, fâşâitul sistemelor de ventilaţie.- Simţea energia navei trecându-i ca o vibraţie de-a lungul oaselor. Dar numai metal de-jur-împrejur, gol şi inospitalier. Prin hublou, o îmbulzeală sălbatică de stele, monstru nu constelaţie: aşa arată de-aici arcul fantomatic al Căii Lactee; dincolo de hublou, vidul cosmic, razele cosmice, frigul cosmic de- abia cu ceva peste zero absolut, iar până la cel mai apropiat adăpost omenesc - distanţe pe care nici chiar imaginaţia nu poate să le străbată. Era pe punctul de a-şi duce oamenii acolo unde nimeni înaintea lor nu mai fusese vreodată, în condiţii pe care nimeni nu le putea prevedea cu certitudine, şi această povară apăsa greu pe umerii lui.

O găsi pe Eloise Waggoner la postul ei, o cabină strâmtă, dar legată prin interom direct cu puntea de comandă. Venise acolo atras de muzică: acorduri de un calm majestuos şi trium-fal pe care nu-l mai întâlnise până atunci. Din pragul cabinei, unde se oprise, o văzu stând în faţa unui mic magnetofon aşezat pe masă.

- Asta ce mai e? o întrebă el.

- A! tresări femeia (nu se putea gândi la ea ca la o fată, deşi abia trecuse de vârsta ado-lescenţei). Păi... aşteptam saltul.

- Doar era vorba să fii gata în orice moment, nu?

- Şi ce-aş avea de făcut? răspunse ea cu mai puţină timiditate decât îi era felul. Vreau să spun, nu-s nici navigator, nici expert ştiinţific.

- Faci parte din echipaj. Tehnician de comunicaţii speciale.

- Da, cu Lucifer. Iar lui îi place muzica. Spu-ne că prin muzică ne-am apropiat de comuniune mai mult decât prin orice altceva din ce ştie el despre noi.

- Comuniune? ridică Szili din sprâncene.

Un val de roşeaţă urcă pe faţa uscăţivă a Eloisei. Privea fix în podea, contorsionându-şi mâinile.

- Poate că nu-i ăsta cuvântul potrivit. Pace, armonie, unitate... Sau poate Dumnezeu?... Simt ce anume vrea el să spună, dar noi nu avem nici un cuvânt care să se potrivească exact pentru asta.

- Hmm... în fine, treaba ta este să-i întreţii buna dispoziţie. Căpitanul îi mai aruncă o privire şi simţi din nou acea repulsie pe care încercase mereu să şi-o reprime la vederea ei. în definitiv, din câte-şi putea da el seama, fata era destul de cumsecade, în felul ei stângaci şi inhibat de a fi. Dar, în schimb, cum arăta!... Slăbănoagă, cu picioare mari, cu nas mare, ochii bulbucaţi şi părul ca nişte funii încâlcite de culoarea prafului. Şi pe deasupra - asta era clar - nu se simţise niciodată la largul lui în prezenţa telepaţilor. Asta, de exemplu, pretindea că se poate înţelege cu Lucifer numai citindu-i direct în minte, dar puteai să ştii dacă aşa stau într-adevăr lucrurile?

Dar nu. Nu trebuia să gândească în felul ăsta. Senzaţia de a fi singur, senzaţia de a fi altfel, aici în spaţiul cosmic, ajungeau şi aşa ca să te zdrobească aproape sub apăsarea lor, aşa că nu mai era nevoie şi de suspiciune din partea semenilor.

Asta dacă Eloise Waggoner era într-adevăr o fiinţă omenească. Dar mai degrabă trebuie să fie un soi de mutant, sau aşa ceva, şi asta în cel mai bun caz. Nu poate să nu fie aşa ceva cineva care poate comunica gând la gând cu un vârtej de foc înzestrat cu viaţă.

- Şi ce muzică zici că i-ai pus? întrebă Szili.

- Bach. Concertul Brandenburgic nr. 3. Lui, lui Lucifer adică, nu-i plac astea moderne. Nici mie, de fapt.

Nici tu, după cum arăţi, hotărî Szili în sinea lui. Iar cu voce tare:

- Ascultă, saltul îl facem peste cel mult o jumătate de oră. Nu ştim unde ne va duce. E pentru prima dată când cineva ajunge atât de aproape de o supernovă recent explodată. Tot ce putem şti cu siguranţă este că intensitatea radiaţiei va fi atât de puternică încât ne curăţă pe toţi, în cazul în care câmpurile de

protecţie cedează. în rest, n-avem nimic pe care să ne putem baza, decât pe teorie. Şi un miez stelar în momentul colapsului gravitaţional este ceva care nu seamănă cu nimic din tot ce se petrece oriunde altundeva în Univers, aşa că mă întreb ce mai rămâne valabil şi din teoria asta pe care o ştim. Dar nu ne putem lăsa în voia reveriilor. Trebuie să fim pregătiţi pentru orice.

- Da, domnule. Şoptită, vocea parcă nu-i mai era aşa zgrunţuroasă.

Privirea căpitanului trecu dincolo de ea, dincolo de ochii imobili de şarpe ai aparatelor de

măsură şi control, ca şi cum ar fi putut trece şi prin panourile de oţel din spatele lor, pentru a pătrunde direct în vidul spaţiului cosmic. Acolo unde - ştia fără să-l vadă - plutea Lucifer.

Imaginea crescu şi prinse contur în mintea lui: o minge de foc de douăzeci de metri în dia-metru, irizând în nuanţe de alb, roşu, auriu, al-bastru intens, linsă de flăcări încolăcindu-se ca şerpii în buclele Meduzei, o coadă ca de cometă pârjolind vidul până la o sută de metri în urmă-i, o lucoare în gloria strălucirii ei, o pară de foc ruptă din talpa iadului. Şi din multele griji care-l frământau, nu cea din urmă era la gândul că aşa ceva se ţine scai de nava lui.

Se crampona din toate puterile de explica-ţiile ştiinţifice, deşi acestea abia dacă însemnau ceva mai mult decât nişte simple ipoteze. în sis-temul de stele multiple Epsilon Aurigae, în fluxurile de gaze şi de energie care inundau acolo spaţiul, aveau loc fenomene ce nu puteau fi reproduse în nici un laborator. Ceea ce a însemnat formarea de compuşi organici simpli în oceanul primordial pentru evoluţia ulterioară a vieţii pe Pământ, acelaşi lucru îl vor fi însemnat, prin analogie, fulgerele globulare de pe vreo planetă a acelui sistem. în Epsilon Aurigae, magnetohidrodinamica făcuse ceea ce pe Pământ a făcut chimia. Apăruseră vârtejuri de plasmă stabilă, care apoi crescuseră mereu în dimensiune şi complexitate, devenind, după milioane şi milioane de ani, ceva ce nu putea fi denumit altfel decât organism. O formă de viaţă compusă din ioni, nuclee atomice şi câmpuri de forţă. O formă de viaţă al cărei metabolism con-suma electroni, nucleoni, raze X; o formă de viaţă capabilă să-şi menţină configuraţia un timp mai

îndelungat, timp de-o viaţă; capabilă să se reproducă şi să gândească.

Să gândească ce? Ce anume? Cei câţiva telepaţi care reuşiseră să intre în comunicare cu auriganii, cei care primii dezvăluiseră omenirii de pe Terra faptul însuşi că auriganii există, nu dăduseră nici ei, niciodată, explicaţii prea clare. Erau ei înşişi, o adunătură cam dubioasă.

Aşa încât căpitanul Szili zise:

- Aş vrea să-i comunici ceva din partea mea.

- Da, domnule. Eloise dădu mai încet muzi-ca la magnetofon. Axa privirii i se destabiliză. Urechile-i recepţionau cuvintele căpitanului, iar creierul (cât de eficient va fi fost ca transduc- tor?) transmitea mai departe sensul acestor cuvinte în afara navei, către cel care-o însoţea, purtat de propria-i propulsie reactivă.

- Ascultă, Lucifer! Ştiu că ai mai auzit asta de multe ori, dar vreau să mă asigur că înţelegi până la capăt. Psihologia ta trebuie să fie foarte străină de a noastră. Atunci de ce ai acceptat să vii cu noi? Iată ce nu ştiu. Tehnicianul nostru, Waggoner, spune că eşti mânat de curiozitate şi spirit de aventură. Acesta să fie tot adevărul?

Dar nu asta contează acum. într-o jumătate de oră facem saltul. Ne vom apropia la cinci sute de milioane de kilometri de supernovă. De- acolo începe rolul tău. Tu poţi pătrunde acolo unde noi nu îndrăznim, poţi observa ceea ce noi nu putem, poţi să ne spui mai mult decât ne vor semnala vreodată instrumentele noastre. Dar mai întâi trebuie să verificăm dacă putem rămâne pe orbită în jurul stelei. Asta te priveşte şi pe tine. Morţi, oamenii n-o să te mai poată duce înapoi acasă.

Prin urmare. Pentru ca să te cuprindem şi pe tine în câmpul de salt fără să-ţi dezintegrăm cor-pul, va trebui să deconectăm ecranele de pro-tecţie. Vom intra într-o zonă de radiaţie letală. Va trebui să te îndepărtezi imediat de navă, căci vom pune în funcţiune generatorul de protecţie la şeizeci de secunde după efectuarea trecerii. Apoi va trebui să cercetezi împrejurimile. Ris-curile pe care va trebui să le ai în vedere...

Szili le enumeră.

- Acestea sunt doar cele pe care le putem prevedea în acest moment. Dar s-ar putea să dăm şi peste alte mizerii, pe care nu le-am pre-văzut. Dacă întâlneşti ceva ce-ar putea fi un

pericol, te întorci imediat, ne dai de ştire şi te pregăteşti pentru saltul înapoi în locul în care ne aflăm acum. Ai înţeles? Repetă ordinul.

Cuvinte sacadate începură să iasă din gura Eloisei. Era o repetare corectă a ordinului, dar oare cât lăsa ea deoparte din ce recepţiona?

- Foarte bine. Szili rămase indecis un mo-ment. Acum puteţi continua cu concertul dacă vreţi. Dar la ora zero fără zece minute între- rupeţi totul şi fiţi gata.

- Da, domnule. Nu privea spre el. Nu părea să privească undeva anume.

Ritmul paşilor lui răsună apăsat îndepărtân- du-se pe coridor, apoi se stinse.

- De ce-a mai spus încă o dată acelaşi lu-cru? întrebă Lucifer.

- îi e frică, zise Eloise.

- Presupun că tu nu ştii cum e frica, zise ea.

- Poţi să-mi arăţi cum e?... Nu, mai bine nu. Simt că ţie îţi face rău. Nu vreau să-ţi facă rău ceva.

- Oricum, nu poate să-mi fie frică atunci când mintea ta o cuprinde pe-a mea.

(Un val de căldură o cuprinse. Căldură şi bucurie, dezmierdată de-o flacără pâlpâitoare alunecând blând şi cald peste Tata-mă-lua-de- mână-când-eram-copil-şi-mă-ducea-în-zilele-de- vară-să-clegem-flori-de-câmp; peste tărie şi blândeţe şi Bach şi Dumnezeu.) Lucifer descrise în viteză o volută exuberantă în jurul navei, lăsând în urmă-i o trenă de scântei.

- Mai gândeşte flori. Te rog.

Ea încercă din nou.

- Arată ca nişte (o imagine, pe care creierul omenesc s-o poată cât-de-cât concepe, închipuind fântâni ţâşnind mirific în eflorescenţe de raze gamma scăldate în lumină, peste tot lumină). Dar aşa-s de fragile. Aşa-s de dulci şi trecătoare.

- Nu-nţeleg cum de poţi înţelege, şopt ea.

- înţelegi tu şi pentru mine. înainte de-a veni tu, eu n-am avut parte de asemenea lucruri la care să ţin.

- Ai în schimb atâtea altele. încerc să le- nţeleg şi eu odată cu tine, dar mă tem că nu-s făcută să-mi dau seama ce e o stea.

- Nici eu nu-s făcut să-mi dau seama ce e o planetă. Şi totuşi noi doi ne putem atinge unul pe altul.

Obrajii i se aprinseră din nou. Năvala gândurilor întreţesându-se contrapunctic cu ritmul maiestuos al muzicii.

- De-asta am venit cu voi, ştiai? Pentru tine. Eu sunt făcut din foc şi din eter. Eu n-am simţit niciodată răcoarea apei, şi nici consistenţa pă-mântului, până când nu mi le-ai arătat tu. Tu eşti lumina lunii iluminând oceanul.
- Nu, nu aşa, zise ea. Te rog.

Nedumerire:

- De ce nu? Bucuria doare? Nu eşti obiş-nuită cu ea?
- Cred că... da, cred că ai dreptate. îşi smuci pe spate capul:
- Nu! La naiba, dacă-mi pare rău de ceva!
- De ce să-ţi pară rău? Nu-i a noastră oare toată această realitate care ne-aşteaptă să fim în ea, plină de lumină şi de armonie?
- Da, aşa e. Pentru tine aşa e. învaţă-mă şi pe mine.
- Dacă mă-nveţi şi tu pe mine, la rândul tău...

Aici, gândul se întrerupse. Rămase însă

ceva, un alt fel de contact, o punte a gândurilor nespuse în cuvinte, aşa cum îşi imagina ea că preferă să stea de vorbă între ei cei ce se iubesc.



Rămase cu privirea ţintă la faţa ciocolatie a lui Motilal Mazundar, fizicianul expediţiei, care se oprise în pragul cabinei.

- Ce doreşti?
- Nimic, domnişoară Waggoner, răspunse el surprins, doar să văd dacă totul e-n regulă.

Ea-şi muşcă buzele. Dintre toţi, el îşi dăduse cel mai mult silinţa să fie amabil cu ea.

- lartă-mă, spuse ea. N-am vrut să mă răstesc la tine. Nervii.
- Cu toţii suntem cu nervii în pioneze, zâmbi el. Oricât ar fi de interesantă aventura asta, dar tot mai bine o fi când ajungem acasă, ce zici?

Acasă, îşi aminti ea: patru pereţi de aparta-ment şi dedesubt vacarmul străzii. Cărţi şi tele-vizor. Ar putea prezenta o comunicare la urmă-toarea sesiune ştiinţifică, dar desigur nimeni n-o s-o invite şi la agapa care urmează.

Oare-s chiar aşa de respingătoare? se în-trebă ea. Ştiu că nu arăt prea grozav, dar cel puţin îmi dau silinţa să fiu agreabilă şi intere-santă. Poate-mi dau chiar prea multă silinţă.

-Cu mine, nu, nu-i prea multă, zise Lucifer.

- Tu eşti altfel, îi răspunse ea.
- Poftim? clipi nedumerit Mazundar.
- Nu, nimic, zise ea repede.
- Uite la ce m-am gândit, spuse Mazundar făcând un efort de conversaţie. Probabil că Lu-cifer se va apropia foarte mult de supernovă. în cazul ăsta, vei mai putea menţine contactul cu el? Efectul de dilatare a timpului n-o să deca-leze oare prea mult frecvenţa gândurilor lui?
- Ce dilatare a timpului? se sili ea să zâmbească. Eu nu-s fizician. Nu-s decât o bibliotecă oarecare, dar s-a întâmplat să-mi descopăr talentul ăsta spontan.
- Cum, nu ţi-a spus nimeni? Eu nici nu... eu credeam că toată lumea ştie. Un câmp gravi-taţional intens afectează timpul exact aşa cum se întâmplă în cazul vitezelor extrem de mari. în linii mari vorbind, tot ce se-ntâmplă decurge mai lent decât în spaţiul-obişnuit. De asta lumina provenind de la o stea masivă tinde spre roşu. Iar miezul supernovei noastre înglobează aproape trei mase solare. Mai mult, a atins o asemenea densitate încât forţa de atracţie la suprafaţa ei e, pfui..., nemaipomenit de mare. Aşa că după ceasul nostru contracţia la limita razei lui Scwarzschild va dura un timp infinit, va rămâne încremenită pentru totdeauna pe linia orizontului observabil, pe când un eventual observator aflat chiar pe stea ar asista la toată această contracţie într-un timp extrem de scurt.
- Raza lui Schwarzschild? Fii bun şi explică. Eloise îşi dădu seama că Lucifer vorbise prin ea.
- Atâta cât se poate explica fără matematică. Vezi tu, masa asta pe care am venit s-o studiem e aşa de mare şi aşa de condensată, încât nici o altă forţă nu depăşeşte forţa gra-vitaţională. Nimic n-o poate contracara. De aceea procesul va continua până când nici o fărâmă de energie n-o să mai poată scăpa din sfera ei. Atunci steaua o să dispară pur şi sim-plu din univers. De fapt, teoretic contracţia trebuie să continue aşa până la atingerea volumului zero. Desigur, cum ţi-am mai spus, din punc-tul nostru de vedere asta necesită un timp infinit. Şi-apoi, teoria neglijează nişte conside-raţii de mecanică cuantică ce intră în joc spre sfârşitul procesului. Aici lucrurile nu-s încă pe deplin elucidate. Tocmai expediţia noastră o să aducă, sper, noi date pentru elucidarea lor, adăugă Mazundar ridicând din umeri.

în orice caz, d-şoară Waggoner, întrebarea pe care mi-o puneam este dacă decalarea de frecvenţă care decurge de-aici n-o să-l împiedice pe prietenul nostru să rămână în comunicare cu noi atunci când o să ajungă chiar în imediata apropiere a stelei.

- N-aş crede.

Tot Lucifer vorbise şi-acum, se folosea de ea ca de-o unealtă, şi niciodată până atunci nu ştiuse ea ce bine e să se folosească astfel de tine cineva care ţine la tine.

- Telepatía nu e un fenomen de undă. Nu poate fi o undă din moment ce se transmite instantaneu. Şi nici nu pare să fie limitată de distanţă. Este, mai degrabă, un fenomen de rezo-nanţă. Odată ce vibrăm la unison, noi doi putem rămâne împreună peste toată nemărginirea cosmosului, şi nu ştiu să existe vreun fenomen material care să stea stavilă între noi.

- Da, înţeleg. Mazundar o privi lung. Mulţu-mesc, mai spuse el, stânjenit. Eu... trebuie să mă duc şi eu acum la postul meu. Noroc. Ieşi precipitat, fără să mai aştepte vreun răspuns.

Eloise nici nu luă seama la plecarea lui. Mintea-i devenise o torţă arzând şi-un cântec răsunând.

- Lucifer! strigă ea cât o ţinea vocea. E-adevărat?

- Cred că da. Toţi cei din seminţia mea sunt telepaţi, aşa că noi ştim despre lucrurile astea mai multe decât ştiu ai voştri. Experienţa noastră ne îndreptăţeşte să credem că nu există limite.

- Şi-o să poţi rămâne mereu cu mine? O să rămâi cu mine pentru totdeauna?

- Dacă aşa vrei tu, bucuria va fi a mea.

Bulgărele de foc se avântă în arcuri şi piru-ete, creierul de foc râdea de bucurie, gâlgâind:

- Da, Eloise, aşa de mult aş vrea să rămân cu tine mereu. Nimeni, niciodată până acum... Exult. Exult. Exult.

Ţi-au dat un nume mai bun decât ar fi crezut vreodată, vru ea să spună, şi poate că şi spuse.

Credeau că-ţi iau numele în râs, credeau că da- că-ţi dau numele diavolului o să te înjosească şi-o să te micşoreze ca să se simtă ei mai mari. Dar Lucifer nu e adevăratul nume al diavolului. Lucifer înseamnă Cel Ce Aduce Lumină. Există o rugăciune latină în care însuşi Christ e invocat sub numele de Lucifer. Iartare mie, Doamne, dar cum aş putea să tac aceasta? Mâniâtu-te- am oare? Iată, acesta nu-i creştin, dar cred că nici n-

are nevoie să fie, cred că niciodată n-a ştiut ce-i păcatul, Lucifer, Lucifer.

Şi trimise muzica să-şi ia zborul în spaţiu, până-n ultima clipă cât mai putu s-o trimită. Nava făcu saltul. Dintr-o singură schimbare a parametrilor de contur ai lumii, trăversă două-zeci şi cinci de ani-lumină spre nimicire.



Fiecare resimţi saltul în felul său, în afară de Eloise, care rămase tot timpul cu Lucifer.

Simţi şi ea zguduitura şi auzi ţipătul de sufe-rinţă al metalului, simţi în nări iz de ozon şi de arsură şi se prăvăli în golul fără fund al impon-derabilităţii. Ameţită, găsi pe dibuite butoanele intercomului. Cuvinte întrerupte de pârâituri:

explodat dispozitivul... dereglat forţa de frâ-nare electromotorie... de unde vrei să ştiu la cât să fixez drăcia asta?... rămâneţi la posturi, toată lumea rămâne la posturi..." Şi urletul sirenei de alarmă care acoperă totul.

Intră în panică, dâr apoi se agăţă din toate puterile minţii de crucifixul de la gât şi de pro-iecţia mentală a lui Lucifer. Şi-atunci, sigură pe puterea lui, ea hohoti de orgoliu.

El se îndepărtase de navă imediat după în-cheierea saltului. Acum gravita şi el pe aceeaşi orbită. De jur împrejur, nebuloasa proiecta în spaţiu curcubee în perpetuă schimbare. Pentru Lucifer, Raven nu era cilindrul de metal pe care l-ar fi văzut ochii oamenilor, ci o mirifică scânteie multicoloră, ecranul de protecţie reflectând întreg spectrul. în faţă se zărea miezul super-novei, minuscul de la această distanţă, dar nemilos de luminos.

- Să n-ai teamă (o dezmierda). înţeleg tot ce văd. Turbulenţa cuprinde încă totul, n-a trecut mult de la explozie. Saltul ne-a adus într-o zonă în care plasma este extrem de densă. Rămas neprotejat în momentul de dinaintea restabilirii câmpului de protecţie, generatorul vostru principal din exteriorul navei a fost scurt-circuitat. Dar sunteţi în siguranţă. Puteţi trece la reparaţii. Iar eu, eu mă scald într-un ocean de energie. Nici-odată nu m-am mai simţit aşa plin de viaţă. Hai, vino să înnoţi pe valuri alături de mine.

Glasul căpitanului Szili o smulse din euforie şi-o readuse brutal înapoi:

- Waggoner! Spune-i auriganului să se pună pe treabă. Am detectat o sursă de radiaţii pe un segment al orbitei de'intersectare, şi s-ar putea ca ecranul nostru să nu reziste.

îi dădu coordonatele. " '

- Ce se-ntâmplă acolo?

Pentru prima dată Eloise îl simţi pe LucMte'r neliniştit. Acesta se înscrise pe o traiectorie curbă şi se îndepărtă rapid de navă.

Nu trecu mult şi îi interceptă din nou gândul, deloc redus în intensitate. Nu găsea cuvintele ce-ar fi putut descrie magnifica splendoare pe care-o contempla odată cu el: o sferă de gaz ionizat măsurând milioane de kilometri, saturată de o luminiscehţă orbitoare şi brăzdată din toate părţile de violente descărcări electrice, detunând şi sfâşiind învelişul aburos prin care se străve- dea inima dezgolită a stelei. în spaţiul aproape vid, întreaga vâltoare era lipsită de cel mai mic zgomot şi, cu toate că standardele mărginite ale Pământului îi spuneau că nu poate fi aşâ, ea îi auzea tunetul şi-i simţea furia cu caTe scuipa foc.

Apoi el vorbi iarăşi prin glasul ei:

- O masă de materie expulzată în urma ex

ploziei. Probabil şi-a pierdut viteza radială din cauza frecării şi modificării parametrilor statici şi a fost antrenată pe o orbită de tip cometar, păs- trându-şi coeziunea un timp datorită potenţia-lelor interne. E ca şi cum soarele acesta ar mai încerca încă să dea naştere la planete...

- O să ne lovească înainte de a fi pregătiţi să accelerăm, spuse Szili, înainte de-a ne putea reîneărca ecranul de protecţie. Faceţi-vă rugăciunile, care le ştiţi.

- Lucifer! strigă fata, căci ea nu voia să moară, dacă el avea să rămână în viaţă.

- Cred că pot să'-i deviez cursul atât cât e nevoie, îi spuse el cu o înverşunare pe care nu i-o cunoscuse până acum. Propriile mele câm-puri, să se întretaie cu ale viiturii; energie liberă am de unde sorbi, oricâtă; şi o configurare instabilă; da, poate că reuşesc să fac ceva pentru voi, să vă ajut. Dar ajută-mă şi tu, Eloise. Luptă şi tu alături de mine.

Se avântă, lumină strălucind, asupra dihaniei de foc !

Şi Eloise simţi cum electromagnetismul haotic al acesteia îşi înfige ghearele în electromagnetismul lui Lucifer. îl simţi zvârlit şi sfâşiat. Durerea era a ei. El se lupta să-şi menţină propria

coeziune, iar lupta era a ei. Se încleştară unul de altul, auriganul şi norul de gaz. Forţele din care era constituit acţionau asemeni unor braţe; cu puterea ce se revărsa din propriul lui miez remorcă acea masă enormă dar rarefiată, târând-o după sine înspre torentul magnetic ce izvora din soare; înghiţea lacom atomii întâlniţi în cale pentru a-i azvârli apoi cu putere în urmă, până ce această urmă rămase însemnată printr-o jerbă de scântei de-a curmezişul cerului.

În cabina ei de la bordul navei, bătând săl-batic cu pumnii în masă, ea-şi aduna toată bu-năvoinţa de-a trăi şi-a supravieţui de care era în stare, pentru a i-o trimite lui.

Aşa se scurseseră orele, una după alta.

Într-un târziu, la capătul luptei şi al puterilor, el îi trimise un mesaj a cărui slabă pâlpâire ea abia o putu prinde

- Victorie.

- A ta, spuse ea, sugrumată de plâns.

- A noastră.

Pe ecranele aparatelor, oamenii văzură moartea luminoasă ocolindu-i şi trecând mai departe. Izbucniră urale.

- Întoarce-te, se rugă Eloise.

- Nu pot. Sunt secătuit de puteri. Suntem contopiţi unui într-altul, norul şi cu mine, şi ne prăvălim amândoi aşa, în direcţia stelei. (Apoi, ca o mână rănită întinsă spre ea s-o mângâie). Dar să nu-ţi fie teamă pentru mine. Pe măsură ce ne apropiem de stea, pot sorbi puteri noi din combustia ei, pot absorbi substanţă proaspătă din masa nebuloasei. Va trebui să rezist forţei de atracţie rotindu-mă un timp în spirale. Dar nu pot să dau greş. Cum aş putea să nu mă mai întorc la tine, Eloise? Să mă aştepţi. încearcă acum să te odihneşti. încearcă să dormi.

Camarazii o luară şi-o duseră la infirmeria de la bordul navei. Iar Lucifer îi trimise acolo vise cu flori de foc cu mireasmă de mirt şi-i trimise în vis stelele şi sorii unde era casa lui.

Dar în cele din urmă ea se trezi din somn, ţipând. Medicul fu nevoit să-i administreze doze mari de sedative.



El însă nu-şi dăduse seama cu adevărat ce înseamnă să te vezi pus faţă-n faţă cu o gravitaţie atât de înfricoşătoare încât chiar spaţiul şi timpul erau distorsionate în preajmă.

Viteza îi crescu vertiginos. Dar asta doar el putea s-o vadă: văzută de la bordul lui Raven, căderea lui dură mai multe zile.

Proprietăţile materiei erau acolo schimbate. Aşa că se do-vedi a fi peste puterile lui să se ejecteze şi să accelereze destul de tare pentru a se desprinde din gheara acelei imense gravitaţii.

Un torent de radiaţii, nuclee atomice în stare liberă, particule subatomice care atunci se năşteau şi mureau şi se năşteau din nou - tot acest potop trecea prin el şi-i zdrenţuia corpul de foc şi pară. Şi-i răzuia substanţa, strat după strat. Miezul supernovei era un delir alb în faţa lui. Pe măsură ce se apropia de el, miezul se micşora, tot mai mic şi tot mai dens, tot mai orbitor strălucind, până la punctul şi dincolo de punctul la care strălucirea însăşi încetează să mai însemne ceva. în cele din urma, forţele de gravitaţie puseră definitiv pe el gheara lor grea.

- Eloise! mai apucă el să strige, în agonia dezintegrării. Ajutor, Eloise!

Şi steaua îl înghiţi cu totul. Masa îi fu disper-sată pe distanţe infinit de mari, comprimată la dimensiuni infinit de mici, şi astfel dispăru din existenţă.



Nava mai rătăci multă vreme prin spaţiu, spre alte destinaţii şi frontiere. Căci mai erau încă atâtea de descoperit.

Căpitanul Szili o vizită pe Eloise la infirmerie. Fizic începuse să-şi revină.

- Un om adevărat, aş putea spune, declară el pe fondul sonor al maşinilor funcţionând în surdină. Şi încă şi aşa aş spune mai puţin decât merită. Nici măcar nu eram de-ai lui, şi şi-a dat viaţa ca să ne salveze.

Ea îi aruncă o privire nefiresc de uscată şi pustie. Căpitanul abia reuşi să-i desluşească răspunsul:

- Este un om adevărat. Doar are şi el un suflet nemuritor, nu?

- Da... sigur că da... dacă crezi în nemurirea sufletului, sigur că da, pot să-ţi dau perfectă dreptate.

Ea scutură din cap:

- Şi-atunci de ce nu poate să-şi afle odihna?

El se uită în jur, căutându-l din priviri pe me-dic, dar îşi dădu seama că erau doar ei doi sin-guri în strâmta încăpere metalică.

- Ce vrei să spui? Făcu un efort ca s-o liniştească, bătând-o uşor pe dosul palmei. Da, ştiu, ţi-a fost un prieten bun. Şi totuşi, în fond cred c-a avut o moarte uşoară. Rapidă, curată: aş vrea să am şi eu parte de un asemenea sfârşit.

- Pentru el... da, cred că aşa a fost. N-avea cum să fie altfel. Da, dar... Nu mai putu conti-nua. Brusc, îşi puse palmele peste urechi:
- Nu mai spune nimic! Te rog!

Szili îngăimă ceva nedesluşit s-o liniştească şi se grăbi să iasă din încăpere. Pe culoar se întâlni cu Mazundar.
- Cum se simte? întrebă fizicianul.

Căpitanul se încruntă:
- Nu prea bine. Sper să nu se prăbuşească de tot până ajungem cu ea la un psihiatru.
- De ce, ce nu-i în regulă?
- Are senzaţia că-l mai aude şi-acum.

Mazundar îşi izbi pumnul în palma celeilalte mâini.
- Şi cât am sperat să nu se-ntâmple aşa, oftă el.

Szili se încordă şi rămase în aşteptare.
- Îl aude, spuse Mazundar. E cât se poate de clar că-l aude.
- Cu neputinţă! Doar e mort!
- Nu uita.de dilatarea timpului, răspunse Mazundar. Căderea şi moartea au fost fulgerătoare, e-adevărat. Dar asta în timpul supernovei. Care nu-i acelaşi cu al nostru. Pentru noi, prăbuşirea finală a stelei durează un număr de ani infinit. Iar telepatia nu cunoaşte limite de distanţă.

Fizicianul o luă din loc, îndepărtându-se grăbit de cabina aceea.
- Asta este. Va rămâne cu ea pentru totdeauna.

Traducerea: Ioana Robu

NOTA BIOGRAFICA

ANDERSON, Poul William (1926-2001)

Scriitor american de SF. Născut în localitatea Norflok, statul Pennsylvania, din părinţi de origine scandinavă. La puţin timp după încheierea celui de-al doilea război mondial, se mută în Danemarca, unde locuieşte vreme de cîţiva ani. În 1948, îşi ia licenţa în fizică, la Universitatea din Minnesota. La sfîrşitul anilor ‘40, intră în Societatea de Literatură Fantasy Minnesota, unde se împrieteneşte cu scriitori precum Clifford D. Simak şi Gordon R. Dickson, cei doi împărţind cu el un fel de ataşament faţă de stilul său de viaţă semirural. Utilizează două pseudonime: A.A. Craig şi Winston P. Sanders. În 1953, se căsătoreşte cu Karen Kruse, avînd împreună o fată, pe nume Astrid, căsătorită cu scriitorul SF Greg Bear. Se stabileşte în perimetrul golfului San Francisco, la Orlinda, unde locuieşte pînă la moarte. Deşi astăzi este considerat unul dintre cei mai prolifici scriitori americani de SF, Poul Anderson debutează destul de greu, pătrunzînd pe piaţa de profil cu “Copiii zilei de mîine” (1947), un text scris în colaborare cu F.N. Waldrop şi publicat în revista “ASF”. Nuveleta este republicată în 1950, în antologia “Arzînd în gol”. În anul 1952 publică primul roman, “Bolta secolelor”, pe o temă post-holocaust, specifică epocii tinereţii sale.

Anul 1953 este “***anul Anderson***”: pe lîngă cele 19 povestiri publicate prin diverse reviste de specialitate, redactează versiunile foiletonistice ale noilor romane: “Creierul valului” (1953, în revista “Space Science Fiction”), “Trei inimi şi trei lei” (1953, în revista “FSF”), şi “Războiul celor două lumi” (1953, în “Cele două cărţi complete ale ştiinţei aventurii”).

“Trei inimi şi trei lei” este povestea unei lumi paralele, într-un mediu literar de tip Fantasy: un pămîntean este transferat din mijlocul celui de-al doilea război mondial într-o lume timp “spadă & magie”, în care trebuie să înfrunte forţele Haosului, totul agrementat cu un umor de bună calitate, dar cu un final uşor întunecat.

“Patrula timpului” (1955) este un text considerat clasic pentru controversata temă a chirurgiei temporale. Ideea de bază este aceea a existenţei unei organizaţii oficiale a umanităţii, Patrula Timpului, aflată într-un viitor foarte îndepărtat, a cărei misiune principală constă în a menţine istoria pe făgaşul ei normal, aşa cum a fost el stabilit de urmaşii noştri foarte îndepărtaţi, care-şi consumă misterioasele existenţe la capătul timpului. Membrii Patrulei au misiunea de a se deplasa în diferite momente cruciale ale existenţei omenirii pentru a veghea ca eveimentele istorice importante să aibă loc. Volumul cuprinde patru nuvele, centrate pe acţiunile Patrulei.

“Povara cunoaşterii” (1958) este unul dintre cele mai cunoscute romane ale sale. De milioane de ani, segmentul de Galaxie care conţine Sistemul Solar se mişcă de-a lungul unui gigantic cîmp de forţă, al cărui principal efect a fost acela că a inhibat “anumite procese electromagnetice şi electrochimice” din creierul uman şi, astfel, a deteriorat unele funcţii neuronale. Cînd Terra a reuşit să scape din cîmpul inhibitor, viteza sinapselor a crescut în mod accelerat, provocînd apariţia unui val de inteligenţă dincolo de limitele normalului. Una dintre consecinţele captivante ale acestei uluitoare transformări cerebrale o reprezintă migraţia omenirii spre stele, după ce, ca un prim pas spre inteligenţa cosmică, dăruieşte animalelor ce vor moşteni Terra inteligenţa umană.

În primii ani ai “războiului rece”, cînd se descrie el însuşi drept un liberal înflăcărat, Poul Anderson îşi pune toate speranţele în ONU, în care întrevede soluţia unei păci mondiale durabile, prin instaurarea, sub tutela acestuia, a unui Guvern Mondial. Aşterne pe hîrtie toate aceste visuri în manifestul “Omul Naţiunilor Unite”, un fel de thriller al viitorului, în care băieţii buni sînt agenţi ai secretarului general ONU, iar băieţii răi sînt naţionaliştii din diferitele state ale lumii, în special americani, care se străduiesc să păstreze, cu orice preţ, privilegiul suveranităţii naţionale.

“Marea cruciadă” (1960) este un roman Space-Opera destul de reuşit. Acţiunea se petrece în anul 1345. Sir Roger de Tourneville se pregăteşte să se alăture regelui Edward al III-lea şi fiului, care se războiau cu francezii. În momentul acesta, intervine o astronavă pilotată de extratereştri, care aterizează în faţa armatei condusă de sir Roger. Acesta realizează că invadatorii sînt bulversaţi, profită de situaţie şi porneşte un atac fulgerător: extratereştrii nu apucă să riposteze şi sînt ucişi, cu excepţia unuia singur. Aramata nobilului feudal se îmbarcă pe uriaşa navă cosmică şi sir Roger îl obligă pe extraterestrul lăsat în viaţă să-i conducă pe Thorixan, planeta sa natală. Aici, totul se petrece ca într-un plan bine pus la punct, deşi armata engleză acţionează la întîmplare: în faţa armelor incredibil de vechi şi de convenţionale, tehnica de luptă modernă extraterestră cedează terenul şi sir Roger pune, treptat, mîna pe întreaga planetă, întemeind un imperiu supus coroanei britanice.

“Orbită fără limite” (1961) dezvoltă o temă modernă (poluarea) într-o formulă clasică: populaţia Terrei a scăpat de sub cotrol, înmulţindu-se peste măsură, iar rezervele de materii prime se epuizează; cultura începe să dispară, fiind înlocuită de o singură preocupare - economia. Pentru a depăşi momentul greu, o mişcare politică scoasă în afara legii organizează un exod fără precedent către planeta Rustum, aflată în sistemul Epsilon Eridani, într-o operaţiune de colonizare în premieră.

“Lumea lui Satan” (1968) este un alt roman Space-Opera, scris în stil tradiţional. David Falkayn este un pămîntean, prieten cu Chee Lan, un fel de pisică bipedă, înaltă de peste un metru, şi cu Adzel, o fiinţă cu un fel de cap ca de crocodil. Toţi trei formează o excelentă echipă de prospectori comerciali, care lucrează pentru Compania solară a condimentelor şi spirtoaselor. Pe Lună există o companie rivală, care pune la cale răpirea lui Falkayn. Tovarăşii săi se reped în ajutorul său şi de aici rezultă o suită aproape nesfîrşită de aventuri şi de peripeţii.

Timp de cîţiva ani, Poul Anderson se mulţumeşte să scrie mai multe zeci de povestiri interesante, dar comune, pe care le adună în volume ca “Explorări” (1981), “Nici o lume ca a lor” (1955). Tot în această perioadă concepe mai multe nuvele şi romane pe o structură comună, elaborînd astfel, treptat, cunoscutul ciclu de mai tîrziu “Istoria tehnică”, formată din două structuri paralele. Personajul principal al primei secvenţe este Nicholas van Rijn, un prinţ negustor al Ligii Polesotehnice; aceasta este constituită dintr-un grup de negustori interstelari care domină economic o Galaxie de planete risipite. Cea de-a doua secvenţă începe 300 de ani mai tîrziu, după perioada primei dezvoltări a Imperiului Terestru, creat după desfiinţarea Ligii; acesta, din ce în ce mai decadent şi mai corupt, îşi trăieşte ascensiunea sub ameninţările permanente ale altor Imperii. Personajul principal din această secvenţă este Dominic Flandry, un agent pămîntean care trebuie să lupte cu o mulţime de forţe pentru păstrarea echilibrului precar în care se află pacea în Imperiu. Ciclurile sînt structurate în două; ciclul “Van Rijn” cuprinde “Războiul omului înaripat” (1958), “Negustor stelar” (1964), “Escroci în încurcătură” (1966), “Lumea lui Satan” (1969), “Mirkheim” (1977), “Cartea terestră a Porţii Furtunilor” (1978), “Poporul vîntului” (1973); ciclul “Flandry” cuprinde “Pămînteanule, întoarce-te acasă!” (1960), “Orbită de salvare” (1961), “Sublocotenentul Flandry” (1966), “Lumi rebele” (1969), “O piaţă din Iad” (1970), “Ziua reîntoarcerii lor” (1973). Ultimele două romane sînt revizuite şi republicate în volumul “Flandry de pe Terra” (1965). Mai publică “Noi pretindem aceste stele” (1959; inclus în vol. “Agetul Imperiului Terestru”), “Cavalerul fantomelor şi al umbrelor” (1974) şi “Lumi rebele” (1975). În “Cavalerul fantomelor şi al umbrelor”, eroul Dominic Flandry îşi lobotomizează mai întîi fiul, iar apoi bombardează planeta de baştină a extratereştrilor Chereionite, făcîndu-şi astfel datoria faţă de rasa umană şi ajutînd Imperiul terestru să supravieţuiască. Continuările “O piatră în Rai” (1979) şi “Jocul Imperiului” (1985) o aduc în prim-plan pe fiica lui Flandry şi punctează calea către cele două istorii post-Flandry: “Ai grijă de astronauţi” (1960) şi “Noaptea cea lungă” (1983).

“Operaţiunea Haos” (1971) este o naraţiune care ţine mai mult de Fantezia Eroică decît de SF. Acţiunea se petrece pe o planetă

simetrică Terrei, aflată într-un univers paralel. Aici, în locul legilor fizicii domnesc legile magiei. Planeta Midgard are aceeaşi istorie ca Terra, aceleaşi personalităţi, aceleaşi evenimente importante, dar percepute altfel: într-o Americă cotropită de sarazini, personajele principale, Steven Matuschek, un om-vîrcolac, şi Virginia Graylock, vrăjitoare licenţiată, primesc misiunea de a scoate din luptă un demon afrit, pe care sarazinii îl aduseseră pe continent într-o sticlă solomonică pentru a-l utiliza în viitoarele bătălii. După ce îşi încheie cu bine sarcina, cei doi capătă un binemeritat concediu de o lună, pe care şi-l petrec în Mexic. Dar viaţa le oferă aventuri palpitante şi în continuare, deoarece reuşesc să intre în conflict cu un incub, un demon erotic, angajat special de o putere misterioasă pentru a le face zile fripte celor doi. Fiica lor, Valeria, este răpită şi dusă în iad, de aceeaşi forţă stranie, iar părinţii trebuie să se deplaseze în acest spaţiu neeuclidian însoţiţi, în mod obligatoriu, de Ncolai Ivanovici Lobacevski şi de Janos Bolyai, unde, după o serie de aventuri incredibile, reuşesc să o recupereze teafără şi să revină în lumea umană. Lume care arată destul de diferit de aceea în care sîntem obişnuiţi să ne ducem existenţa: glugile fermecate sînt elemente de viaţă cotidiană, armele secrete ale armatelor aflate în dispute sînt drgonii care scuipă flăcări şi basiliscul care-şi împietreşte duşmanii, personajele cu puteri magice se metamorfozează la lumina lunii pline, în mod tradiţional, sau, mai modern, la lumina polarizată a aparatelor Polaroid, demonii sînt psihanalizaţi după metodele lui Freud pentru a putea fi anihiliaţi.

Un alt fel de continuare, de mai mică întindere, a “Istoriei Tehnice” este “Liga Psihotehnică” (1981), care are rolul de a trasa expansiunea cosmică a rasei umane, mai întîi în interiorul Sistemului Solar, iar apoi în Galaxie. O bună parte a textului susţine prezentarea “automatizării” societăţii, o dezbatere despre susţinerea libertăţii individuale într-un regim politic aflat în plină expansiune ş.a.m.d. Povestea este continuată în romanele “Zăpezile de pe Ganymede” (1955), “Planeta virgină” (1959), “Drumuri astrale” (1956), “Victorie îngheţată” (1982), şi “Nava stelară” (1982).

Unul dintre cele mai cunoscute cicluri ale lui Poul Anderson este “Patrula timpului”, publicat în prima parte a activităţii creatoare; din el fac parte volumele “Păzitorii timpului” (1960) şi “Poliţistul temporal” (1983), reunite ulterior în volumul “Analele Patrulei Timpului” (1984). Mai tîrziu, restilizează texte mai vechi şi compune altele noi, pe care le însumează în volumele “Carapacea timpului” (1990) şi “Patrula timpului” (1991).

Ciclul “Istoria lui Rustum” are ca idee de bază prezentarea înfiinţării unei colonii umane pe o planetă din Sistemul Epsilon Eridani; din el fac parte “Orbită infinită” (1961) şi “Noua Americă” (1982).

Împreună cu Gordon R. Dickson, Poul Anderson realizează ciclu “Hoka”, care aduce în prim-plan nişte extratereştrii cu blană, incapabili să înţeleagă limbajul nonliterar şi, în consecinţă, consideră tot ceea ce aud drept adevăr, cu rezultate catastrofal-comice: “Povara pămînteanului” (1957), “Steaua prinţului Charlie” (1975) şi “Hoka” (1984).

Ciclul “Ultimul viking”, format din “Cornul de aur” (1980), “Şoseaua calului de mare” (1980) şi “Semnul corbului” (1980), aparţine mai mult domeniului Fantasy. Tot aici se înscrie şi ciclul “Regele din Ys”, scris în colaborare cu soţia sa Karen Anderson, ciclu care cuprinde romanele “Mama Rom” (1986), “Gallicenae” (1987), “Dahut” (1988) şi “Cîinele şi lupul” (1988).

“Tau Zero” (1967), deşi mai puţin interesant ca ficţiune propriu-zisă, conţine speculaţii cosmologice fascinante: o astronavă pămînteană vrea să testeze zborul la viteza luminii, în felul acesta oamenii putînd să ajungă la stele înainte de a se stinge din cauza bătrîneţii (consecinţă a dilatării temporale, descrisă în ecuaţiile Lorentz-Fitzgerald). Scăpată de sub control, nava continuă să accelereze chiar şi dincolo de constanta gravitaţională, pînă ce, după depăşirea vitezei finale, dispare undeva între timpul interior al navei şi timpul exterior cosmic; eonii se revarsă dinspre exterior spre carcasa navei, în timp ce Universul însuşi se contractă sub forma unui monobloc. După un nou Big-Bang, nava începe treptat să încetinească, iar echipajul plănuieşte să descopere o planetă cu caracteristici terestre, pe care să întemeieze o nouă civilizaţie umană.

“Dansatoarea din Atlantida” (1971) are aceeaşi temă - cronozofia, transpusă într-un cadru mitologic. Americanul Duncan Reid, aflat cu soţia sa, Pamela, pe un vas de pasageri, este răpit de pe punte de un vîrtej misterios. Oleg Vladimirovici este un negustor rus din Evul Mediu, care trăieşte sub domnia lui Print Iaroslav, învingătorul pecenegilor; el îşi însoţeşte corăbiile cu marfă pe fluviul Nism, cînd un vîrtej asemănător îl smulge de pe stînca de unde-şi supraveghează slujitorii. Uldin este un mic şef hun din secolul al IV-lea, care-şi mută oamenii de colo-colo, la marginea de vest a Imperiului Roman; vîrtejul îl răpeşte chiar în momentele în care plănuieşte un atac-fulger asupra graniţei imperiale. Erissa este o femeie pe jumătate preoteasă a Zeiţei, pe jumătate vrăjitoare; locuieşte cu soţul său, Dagonas, într-o casă-fortăreaţă pe malul mării; vîrtejul o răpeşte chiar în clipa în care se află pe muntele Zeiţei Britomartis, rugîndu-se zeului Duncan s-o cheme la el. Cei patru se trezesc împreună pe o cîmpie, la marginea mării, alături de un aparat care emite un puternic cîmp de forţă. Pasagerul capsulei este un călător temporal care dispune de un mentator, un implant lingvistic care te sprijină să înveţi rapid o limbă străină. Inspectînd aparatul, Duncan realizează că acesta conţine un

defect constructiv şi din cauza aceasta a atras în cîmpul său energetic mai multe corpuri vii, generatoare de energie. Adică pe ei patru. Călătorul moare, nu înainte de a-i explica lui Duncan că într-un viitor apropiat va avea loc o explozie naturală, de mari proporţii, care va atrage alţi călători temporali pentru a o studia. Grija lor va trebui să fie să se găsească în apropiere şi să ceară ajutor. Cei patru sînt obligaţi să părăsească aparatul, din teama de a nu fi atacaţi de o populaţie nomadă. Cu ajutorul mentatorului, după ce învaţă limba Erissei, care îi explică lui Duncan că-l recunoaşte a fi Zeul la care se roagă. Limba ei este limba vechilor atlanţi, iar de pe ţărmul mării îi culege un vas aheu ce se îndreaptă spre Atena; căpitanul Diores vine dinspre delta Nilului, unde a fost trimis într-o misiune secretă de prinţul Tezeu. Duncan se trezeşte în plină legendă: Atlantida există şi este o insulă aflată în mijlocul Mediteranei, şi e numită de locuitorii ei Kharia-Ti-Yen (Ţara Stîlpului); poporul keftin, care o locuieşte, şi-a întins stăpînirea asupra întregului bazin mediteranean, prin intrigi şi forţă armată; singurii răzvrătiţi sînt aheii, care-şi doresc independenţa. Ajunşi la curtea lui Egeu şi a fiului său Tezeu, cei patru sînt trataţi ca musafiri, după ce-i dăruiesc regelui mentatorul. Încet-încet, istoria i se dezvăluie în detaliu lui Duncan. Atlantida este o insulă cu diametrul de 11 km, locuită de adoratorii Zeiţei şi de marii Preoţi. Aici, au loc anual marile serbări, unde se adună mii de oameni, după care totul se mută în Creta, sediul birocratic şi militar al statului atlant; între cele două insule, distanţa este de numai 60 de kilometri. Tezeu are ambiţii mari: doreşte mai întîi unificarea cetăţilor ahee şi, apoi, chiar înfrîngerea puterii atlanţilor. De aceea, este de acord să înveţe meşteşugul făuririi de corăbii de la Oleg şi pe acela al dresării cailor de la Uldin. Între timp, Erissa află perioada de timp în care se găsesc - la numai cîteva luni de scufundarea catastrofală a Atlantidei pe care, în mod straniu, ea afirmă că o mai trăise o dată, împreună cu Duncan. Între timp, Egeu îl trimite pe Duncan pe Atlantida, la marea preoteasă Ariadna pentru a afla ce vor zeii de la ahei. Motivul real îl constituie însă izolarea lui Duncan de tovarăşii săi. Substratul este aflat de Duncan după ce ajunge pe insulă: Ariadna şi Tezeu sînt logodiţi în secret, femeia jurînd să-l ajute la răsturnarea thalassocraţiei şi la impunerea puterii ahee. Aici, Duncan descoperă o Erissă foarte tînără, dansatoare cu taurii, care se îndrăgosteşte fulgerător de el. Avertizată de Tezeu, Ariadna îl reţine ca ostatic pe insulă. La Atena, Erissa cea vîrstnică îl determină pe Uldin să fure o ambarcaţiune şi să se îndrepte spre Creta. La rîndul său, Duncan reuşeşte să fure vasul construit la indicaţiile lui în portul atlant şi, împreună cu marinarii ce i se devotaseră, părăseşte insula chiar înainte de explozia catastrofică a vulcanului, care distruge insula. În drum spre Creta, întîlnesc nava lui Uldin şi îi ia pe cei doi la bord. De

la Erissa cea vîrstnică află că tînăra este răpită de Tezeu, care vrea să o ucidă, la îndemnul Ariadnei. Debarcînd pe ţărmurile cotropite de aheii conduşi de Tezeu, Duncan şi ai săi reuşesc să ajungă în palatul lui Minos, unde o descoperă pe Erissa cea tînără, care tocmai fusese pîngărită de Tezeu. În luptele ce se dau la înapoiere pe vas, Uldin este rănit de moarte. În plină mare, se întîlnesc cu vasul comandat de Oleg şi în bătălia care urmează cele două nave se scufundă, dar anacronismul lor în contextul bătăliei îi atrage pe călătorii temporali care studiază scufundarea Atlantidei şi, astfel, sînt salvaţi. Aceştia îi duc pe cei trei în timpurile lor lineare, iar cercurile deschise accidental se închid, fiecare urmînd să-şi caute împlinirea în viaţa ce i-a mai rămas de trăit.

“Focul timpului” (1974) relatează, în detaliu, povestea prelungirii şi escaladării unui conflict pe o planetă colonizată simultan de oameni (şi denumită Mundomar) şi de către extratereştrii Naqsans (care au denumit-o Tseyakka). Acea secvenţă din roman care conţine declaraţia liderului Sigurdsson, privitoare la independenţa republicii Eleutheria chiar în mijlocul războiului reprezintă o reminiscenţă clară a declaraţiei de independenţă a Israelului, făcută de Ben Gurion, în 1948; într-un război ulterior, eleutherienii cuceresc continentul G’yaaru, ocupat de extratereştri, îl redenumesc Sigurdssonia şi îl colonizează.

În “Necazul gotului Odin” întîlnim povestea unui călător în timp, care se abate de la regulile de bază ale cronozofiei. Eroul este un atropolog american care se dedică studiului unui străvechi trib de goţi; pentru aceasta îi vizitează cu regularitate, la intervale de timp bine stabilite. În mod treptat şi aproape fără să-şi dea seama, se trezeşte implicat în viaţa lor, încercînd să-i protejeze în faţa diferitelor pericole pe care istoria le aşează înaintea lor. Cei mai mulţi dintre ei sînt propriii săi strămoşi; aceasta nu-l împiedică însă să întreţină o poveste de dragoste cu una dintre fetele gote, care şi moare cînd dă naştere unui copil prematur. Dar nu-i împiedică nici pe goţi să-l identifice cu miticul zeu Odin/Wodan şi să dorească să-l pedepsească atunci cînd călătorul spaţial, disperat, încearcă să iasă de sub mască.

“Avatarul” (1995) exploatează tema chirurgiei temporale într-o manieră filozofică. Într-un viitor apropiat, oamenii descoperă că Sistemul Sol a fost vizitat, într-un trecut extrem de îndepărtat, de emisarii unei hipercivilizaţii, care au construit o “maşină T”, în apropiere de Jupiter, o aparatură de transfer automat către spaţii şi timpi necunoscuţi, înzestrată cu inteligenţă, care, în momentul interceptării ei de către oameni, intră în legătură radio cu ei şi le explică rosturile sale aici şi cum îi poate ajuta să parcurgă distanţe imense prin spaţiu în scopul contactării altor civilizaţii deja cunoscute de stăpînii ei, pe care rasa umană i-a numit Ceilalţi. Folosind serviciile

“maşinii T”, pămîntenii identifică cîteva zeci de trasee stelare, de unde pot reveni în siguranţă acasă, o planetă aflată la 200 de ani-lumină, aptă să fie colonizată (pe care o botează Demeter şi o colonizează într-un interval scurt), precum şi o civilizaţie non-umană, cea a betanilor, cu care stabilesc relaţii amiabile. Romanul începe în momentul în care nava “Emissary” revine imediat după stabilirea primului contact cu betanii, la numai cîteva luni de la plecare, deşi conform tuturor calculelor, era aşteptată abia peste cîţiva ani. Din acest moment, atenţia autorului se dirijează, permanent, pe două planuri: pe de o parte urmăreşte ceea ce se întîmplă la bordul lui “Emissary”, iar pe de alta ceea ce se petrece pe îndepărtata Demeter. Repetînd reacţii umane tipice, fixate în genomul speciei, omenirea s-a divizat pe bătrîna Terra în două grupări: cei care doresc stabilirea de relaţii cu extratereştrii, în general, şi cu Ceilalţi, în special (mai mulţi, dar mai risipiţi şi fără acces real la putere); şi cei care consideră că un astfel de contact ar ameninţa specia în dezvoltarea ei şi doresc ca omenirea să nu stabilească încă nici un fel de contacte cosmice (mai puţini, dar închegaţi într-un fel de partid, ai cărui membri sînt strecuraţi în Guvernul Mondial). Aceştia din urmă au stabilit un fel de pază cosmică permanentă în jurul „maşinii T”, pază care îi capturează pe membrii lui “Emissary” şi încearcă să-i facă să dispară, pur şi simplu, izolîndu-i la bordul unei uriaşe staţii orbitale jupiteriene, transformată în muzeu. Pe Demeter, lucrurile stau însă puţin altfel, din cauza celor 200 de ani-lumină distanţă, dar şi din pricina coloniştilor, care sînt firi mai active şi mai dornice de nou. Aici, autoritatea Guvernului Mondial, condusă de Aurie Hancock, se află într-o vie dispută cu încăpăţînaţi multimilionari de tipul lui Dan Brodersen, cel care îşi plasează propria navă de supraveghere în apropiere de „maşina T”, dorind să afle ce se petrece cu adevărat dincolo de ceea ce Guvernul Mondial lasă să se vadă. Şi nava sa, copie fidelă după “Emissary”, îl avertizează de revenirea celeilalte, precum şi de brusca ei redispariţie. Înfruntînd dispoziţiile de izolare la care îl supune Guvernatoarea, Brodersen, care are prieteni pe “Emissary”, fuge de sub supraveghere şi, împreună cu cîţiva prieteni, reuşesc să pornească astronava şi să ajungă, prin “Poartă”, în Sistemul Sol. Ameninţat de navele terestre de luptă ce păzesc sectorul spaţial din jurul “Porţii”, Brodersen se preface gata să se predea şi, după ce realizează unde au fost ascunşi ostatecii, atacă fostul muzeu spaţial şi-i eliberează pe o parte dintre cei închişi aici, printre care şi pe betan. Împreună, stabilesc că nu au altă şansă de a face cunoscut lumii întregi ceea ce se întîmplase cu “Emissary” decît fugind prin “Poartă”, la întîmplare, în speranţa că vor reuşi să descopere drumul înapoi şi că vor ieşi într-un moment temporal mai favorabil d.p.d.v. politic. Aceasta cu atît mai mult cu cît betanii

descoperiseră şi cîteva metode de a calcula salturile prin “maşina T”, astfel încît aceasta să poată fi utilizată şi drept tunel temporal. Urmează o lungă şi extrem de interesantă goană galactică, prin intermediul căreia călătorii fac cunoştinţă cu locuri fabuloase, ajungînd chiar pînă în apropierea centrului galactic unde dau peste o “maşină T” stranie, înzestrată cu o inteligenţă autonomă extrem de avansată, care le descifrează o parte din tainele întîlnite în drum, dar care tot nu le poate spune nimic despre Ceilalţi. În fine, în apropierea unui sistem stelar binar, format dintr-o pitică albă şi o gaură neagră, îi întîlnesc pe Ceilalţi. Aceşia îmbracă forme umane şi stabilesc contactul simplu, pătrunzînd pe nava lor. De la ei, pămîntenii află că scopul Celorlalţi nu este acela de a ajuta rasele inteligente să evolueze, ci de a ajuta însăşi viaţa, în anamblul ei, să pătrundă peste tot şi să colonizeze Universul. Că nu pot să-i ajute pe ei, în mod particular, decît ajutîndu-i să descopere drumul cel mai apropiat către casă, trecînd prin “maşina T” în sistemul Beta. Că au dreptul să le reveleze un singur mister: cum de reuşesc să ţină legătura cu toate lumile prin care au trecut cîndva şi să recolteze informaţii despre felul în care au evoluat. Astfel, Brodersen şi ai lui află că amanta sa Joelle, frumoasa, sălbatica, inteligenta şi nestăpînita cîntăreaţă de pe Demeter este un “avatar”, o formă de viaţă artificială care atunci cînd soseşte momentul este chemată să transmită informaţiile asimilate în faţa Celorlalţi. Reveniţi, în fine, în Sistemul Sol, după o impresionantă călătorie cosmică, noii Columbi reuşesc să scape din capcana ce-i aşteaptă chiar la intrarea în “Poartă”, şi informează întreaga Terră despre ceea ce se petrecuse cu “Emissary” şi cu ei, reuşind să obţină înlăturarea de la putere a celor din Partidul Acţiunii. Brodersen se întoarce pe Demeter şi încearcă să-şi reia viaţa din punctul în care o întrerupsese revenirea navei “Emissary”.

Activitatea prolifică şi neîntreruptă în domeniul SF a lui Poul Anderson determină comunitatea SF americană să îl aleagă al şaselea preşedinte al Societăţii Scriitorilor Americani de SF, între 1972 -1973. Este membru fondator al Societăţii Anacronismului Creator. Scriitorul primeşte, de-a lungul anilor, 7 premii HUGO la categoriile povestire/nuveletă/nuvelă: “Călătoria cea mai lungă” (1961), “Nici un armistiţiu cu regii” (1964), “Împărţirea cărnii” (1969), “Regina aerului şi a întunericului” (1972; cîştigă şi Premiul NEBULA), “Cîntecul ţapului” (1973; cîştigă şi Premiul NEBULA), “Vînătorul Lunii” (1979) şi “Jocul lui Saturn” (1982; cîştigă şi Premiul NEBULA). Poul Anderson primeşte, în 1977, şi Premiul GANDALF GRAND MASTER (1978), Premiul JOHN W. CAMPBELL MEMORIAL (2000), Premiul SKYLARK (1982), Premiul PEGASUS (1998; împreună cu Anne Passovoy, pentru cea mai bună adaptare), Premiul PROMETHEUS LIBERTARIAN (de patru ori, ultimul în 2001) şi Premiul SWFA GRAND MASTER (1997). În anul 2000, Poul

Anderson este inclus în Galeria celor mai cunoscuţi scriitori de SF şi Fantasy.

Alte opere: “Sabia ruptă” (1954), “Planeta unde nu ne vom întoarce” (1956), “Duşmanul stelelor” (1959), “Ucis de sabie” (1959), “Sclavul de aur” (1960), “Moartea vine dintr-o scrisoare întunecată” (1960), “Sabia rătăcitoare” (1960), “Limita morţii” (1960), “Lumea amurgului” (1961), “Străini de pe Pămînt” (1961), “După Ziua judecăţii de Apoi” (1962), “Substitut de rachetă” (1962), “Scutul” (1963), “Trei lumi de cucerit” (1964), “Timpul şi stelele” (1964), “Coridoarele timpului” (1965), “Vulpea, cîinele şi Griffin” (1966), “Lume fără stele” (1967), “Cornul timpului” (1968), “Şapte cuceriri” (1969), “Dincolo de lumea cealaltă” (1969), “Poveştile munţilor zburători” (1970), “Operaţiunea Haos” (1971), “Şi timpul va continua să existe” (1972), “Saga lui Hrolf Kraki” (1973), “Regina aerului şi a întunericului şi alte povestiri” (1973), “Moştenitorii Pămîntului” (1974; în colaborare cu Gordon Eklend), “Lumile lui Poul Anderson” (1974), “Iarna Lumii” (1975), “Băutură de casă” (1976), “Cele mai bune povestiri ale lui Poul Anderson” (1976), “Întrebare şi răspuns” (1978), “Două lumi” (1978), “Copiii tritonului” (1979), “Demonul rispirii” (1979; în colaborare cu Mildred Downey Broxon), “Conan Rebelul” (1980), “Jocul Iadului” (1980), “Învingătorii” (1981), “Întunericul dintre stele” (1982), ciclul “Maurai” - “Maurai şi Kith” (1982),”Şi Orion va răsări” (1983), “Zeii rîd” (1982), “Conflict” (1983), “Meseria unicornului” (1984; în colaborare cu Karlon Anderson), “Timpuri trecute” (1984), “Dialog cu întunericul” (1985), “Nici un armistiţiu cu regii” (1989), “Spaţiul pentru oameni” (1989), “Jocul lui Saturn” (1989), “Stea schimbătoare” (1991), “Călătoria cea mai lungă” (1971), “Învinţii nopţii” (1991), “Asemenea stelelor” (1991), “Cum să construieşti o planetă” (1991).

Nonfiction: “Oştile din Ţara Elfilor” (1992)